

ELKEM RANA AS AVD RANA
Postboks 500
8601 Mo i Rana

Oslo, 24. juni 2019

Deres ref.:
Eivind Sorsell

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/770
Saksbehandler:
Rune Andersen

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Elkem Rana

Kontrollnummer: 2019.056.I.miljodir

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Eivind Sorsell

Fra Miljødirektoratet:
Rune Andersen

Andre deltagere fra virksomheten:
Adrienne Mathea Løkås
Mari Iselin Lilleng

Andre deltagere fra Miljødirektoratet:
Per Antonsen
Karen Marie Haug

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Elkem Rana den 9. april 2019. Utkast til rapport ble sendt virksomheten den 23. april 2019. I den endelige rapporten er det tatt hensyn til virksomheten kommentarer til utkastet som ble mottatt 3. mai 2019.

Miljødirektoratet avdekket 1 avvik og ga 1 anmerkning under inspeksjonen.

Avvik:

Virksomhetens dokumentasjon på gjennomført vedlikehold av kjøleanlegg med fluorholdige klimagasser er mangelfull

Anmerkninger:

Virksomhetens kalibrering og vurdering av usikkerhet for målere for støv og NOx til luft kan forbedres.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

24. juni 2019	Rune Andersen	Einar Knutsen
dato	kontrollør	seksjonssjef

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Nordland ved miljøvernavdelingen
- Rana kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: ELKEM RANA AS AVD RANA	
Organisasjonsnr.: 972171026	Eies av: 995590271
Bransjenr. (NACE-kode): 24.102 - Produksjon av ferrolegeringer	

Kontrollert enhet

Navn: Elkem Rana	Anleggsnr.: 1833.0035.01
Kommune: Rana	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Metallurgisk industri	
Tillatelse gitt: 8. juni 2005	Sist endret: 11. juli 2014

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Miljødirektoratets risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Styringssystem
- Avfall
- Prosess og renseutstyr
- Vedlikehold
- Utslipp til luft
- Kontroll med kjøleanlegg med f-gass
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Elkem Rana plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten.

Miljødirektoratet forutsetter at forholdene rettes opp slik at virksomheten drives i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven.

Vi anser med dette oppfølgingen etter inspeksjonen som avsluttet.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 1. mars 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Elkem Rana bli ilagt et gebyr på kr 19 700,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 3 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet.

En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomhetens dokumentasjon på gjennomført vedlikehold av kjøleanlegg med fluorholdige klimagasser er mangelfull

Avvik fra:

Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) kapittel 6a Regulering av fluorholdige stoffer, § 6a-1 jf. forordning (EF) nr. 842/2006 om visse fluorholdige klimagasser (f-gass forordningen)

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 annet ledd pkt. 1

Kommentarer:

Elkem Rana er å anse som operatør av kjøleanlegg, og plikter å sørge for å etterleve kravene i regelverket. Dette inkluderer jevnlig kontroll og lekkesjetest, utført av personell og bedrift som er sertifisert for å utføre slikt arbeid. Det er operatørens ansvar å sikre at personell og firma er sertifisert.

Produktforskriften kapittel 6a inneholder krav om at anlegg som inneholder fluorholdige gassmengder på 3 kg eller mer, skal ha en oppdatert utstyrshistorikk (logg) som skal være tilgjengelig ved myndighetskontroll, jf. forordning (EF) nr. 842/2006, artikkel 3(6). Loggboken kan være i papirform eller elektronisk.

Utstyrshistorikken (loggboken) skal inneholde følgende informasjon:

- Operatørens navn, postadresse og telefonnummer
- Informasjon om mengde og type fluorholdig gass i kjøleanlegget. Om dette ikke finnes i produsentens tekniske spesifikasjoner eller på etiketten, skal det bestemmes av sertifisert personell.
- Mengde påfylt fluorholdig gass
- Mengde fluorholdig gass som er avtappet under vedlikehold eller service og før endelig kondemnering
- Identifisert årsak til den avdekkede lekkasjen
- Identifisering av bedriften/personell som har utført vedlikehold/service
- Dato for og resultat av lekkasjekontrollene
- Dato for og resultat av kontroll av lekkasjedeteksjonssystemer dersom dette er installert
- Eventuell annen relevant informasjon

Virksomheten kunne under revisjonen ikke framlegge utstyrshistorikk (logg) for anleggene som inneholder fluorholdige kjølegasser på 3 kg eller mer og således ikke dokumentere lekkasjetesting.

Siden 1. april 2008 er en produsent eller importør som markedsfører kuldeanlegg, klimaanlegg, og varmepumper med f-gasser forpliktet til å merke dette utstyret. Merkingen omfatter som minimum type og mengde gass, og en setning om at det inneholder fluorholdige gasser som er omfattet av Kyotoavtalen.

Kontroll av to kjøleanlegg viste at disse manglet slik merking. Det ene av disse anleggene var installert i 2018. Selv om dette kravet påhviler importør eller forhandler så vil vi gjøre Elkem som operatør av kjøleanlegg oppmerksom på dette kravet, slik at de eventuelt kan følge det opp overfor sine leverandører.

Virksomheten opplyste at de hadde avtale med tre ulike firmaer om kontroll og vedlikehold av utstyret, henholdsvis Rana kuldeteknikk på større anlegg, Gunnar Karlsen og Kulde og kjøleteknikk. Det er operatørens ansvar at de som gjennomfører lekkasjetest av anlegget har nødvendige sertifiseringer for å utføre arbeidet. Dette gjelder både firmaet og de personer som utfører kontrollen. Vi forutsetter at virksomheten har rutiner som sikrer at dette kravet er ivaretatt.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Virksomhetens kalibrering og vurdering av usikkerhet for målere for støv og NOx til luft kan forbedres.

Kommentarer:

Virksomheten måler og rapporterer utslipp av støv fra skorsteinen fra hovedfilteret med en online måler. Måleren kalibreres og innjusteres 2 ganger i året mot 3. parts målinger. I måleprogrammet er

total usikkerhet for støvmålingene oppgitt til 10 %, mens usikkerheten i den siste målingen som ble utført av tredjepart er oppgitt til 18%.

NOx måleren kalibreres månedlig mot en gass med forhåndspreparert konsentrasjon på 500 mg/Nm³. Under tilsynet ble det vist at konsentrasjonen av NOx i skorsteinen typisk varierer mellom 50 og 450 mg/Nm³. Virksomheten har ikke vurdert om det kan være mer hensiktsmessig å benytte en kalibreringsgass med en konsentrasjon som ligger innenfor det typiske måleområdet.

8. Andre forhold

- Elkem Rana har i sitt svar av 15. oktober 2018 på pålegg om å sende inn informasjon om utslippspunkter fra Miljødirektoratet beskrevet at tapperøysfilteret skal settes i gang fra oktober/november 2018 etter å ha vært ute av drift. Dette har ikke blitt gjort enda, men skal settes i gang denne måneden. Tapperøyk for ovn 6 går inn i to avsugskanaler, hvorav den ene kanalen drar tapperøyk ned til hovedfilter og den andre drar tapperøyk gjennom nytt tapperøysfilter. Det nye tapperøysfilteret sender oppsamlet støv ned til hovedfilter. Den totale kapasiteten for tapperøysavsug vil derfor øke.
- Elkem Rana granulerer metallet i et granuleringsanlegg. De skal i løpet av dette halvåret slutte med dette. Dette medfører at de ikke lengre vil ha utslipp av prosessvann.
- Elkem Rana skal gjennomføre støvmålinger første halvår 2019 og skal på grunnlag av dette utarbeide støysonekart.
- Elkem Rana har fra 2018 tatt i bruk kontinuerlig måling av NOx på ovnsfilterne. Tidligere har de kun hatt en måler som har vekslet mellom filterne.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet
- Pålegg/vedtak i korrespondanse mellom virksomheten og Miljødirektoratet

10. Informasjon til virksomheten

Brosjyrer/infoark utdelt:

- Informasjon til operatører av utstyr som inneholder flurholdige klimagasser